

UNELE ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA INVESTIȚIILOR FINANCIARE

*Ludmila GRABAROVSKI, dr. conf. univ., ASEM
Ghenadie BEJAN, dr., conf. univ., ASEM*

***Abstract.** In the present article the authors emphasize and examine some aspects regarding the financial investments accounting according to the new National Accounting Standards. There are examined the objectives of the financial investments accounting by their classification and evaluation by comparing the accounting treatments used in the international and national practices.*

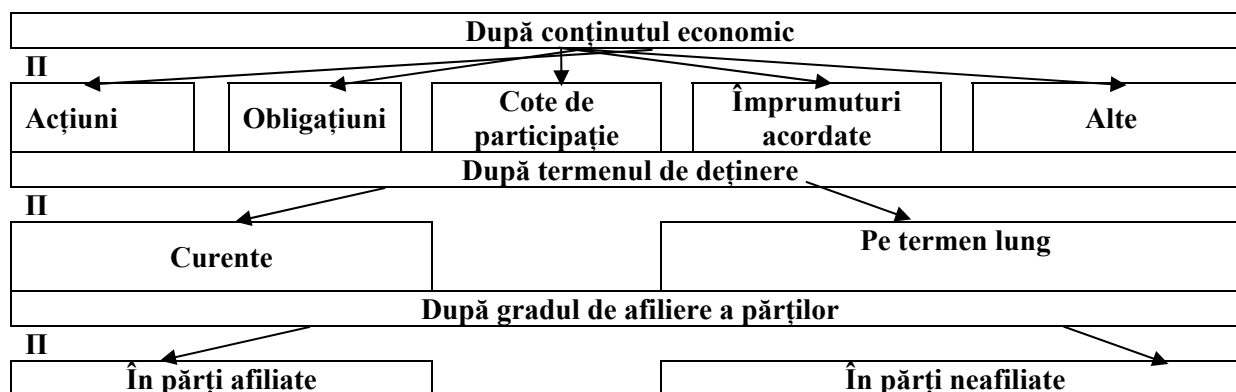
Particularitățile contabilității investițiilor financiare sunt stabilite în reglementările contabile în vigoare, concretizate și în politica investițională a entității. Din punct de vedere contabil, investițiile financiare fac parte din activele financiare care constituie „corespondentul monetar al activelor reale și se structurează în active bancare, reprezentate de disponibilități și depozite care produc dobânzi, având un grad de siguranță ridicat și prezintă un risc redus, și active nebancale, în categoria cărora se includ activele monetare și activele de capital” [3, p.29]. În practica contabilă internațională activele financiare, ca parte a instrumentelor financiare sunt reglementate de următoarele Standarde Internaționale de Contabilitate (IAS) și Standarde Internaționale de Raportare Financiară (IFRS): IAS 32 „Instrumente financiare: prezentare și descriere”, IAS 39 „Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare”, IFRS 7 „Instrumente financiare: informații de furnizat”, IFRS 9 „Instrumente financiare”, aplicabile și pentru entitățile din Republica Moldova. Utilizarea IAS/IFRS în tratamentul contabil al investițiilor financiare face posibilă, în primul rând, îmbunătățirea politicilor decizionale și investiționale ale entităților autohtone și, în al doilea rând, armonizarea și modernizarea reglementărilor contabile naționale. Din aceste considerente, Standardul Național de Contabilitate (SNC) 25 „Contabilitatea investițiilor” în care conceptul de investiții financiare nu corespundea ultimelor prevederi ale IAS/IFRS a fost înlocuit cu SNC „Creanțe și investiții financiare” și SNC „Investiții imobiliare” aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 118 din 06.08.2013 și acceptate pentru utilizare din 01.01.2014.

În conformitate cu prevederile SNC „Creanțe și investiții financiare” investițiile financiare reprezintă „active sub formă de valori mobiliare, cote de participație în capitalul social al altor entități și alte investiții deținute de entitate în scopul exercitării controlului, obținerii veniturilor sau altor beneficii economice” [1, p.98]. Componenta fiecărui tip de investiții este destul de diversificată și presupune anumite particularități determinate de natura acestora. Astfel, *valorile mobiliare* în formă de acțiuni și obligațiuni, precum și alte titluri emise (bonuri de trezorerie, certificate bancare etc.) conferă deținătorilor săi drepturi patrimoniale și pe perioada deținerii lor generează venituri financiare sub formă de dividende sau dobânzi. *Cotele de participație* reprezintă drepturi sub formă de părți sociale și alte participații deținute de entitate în capitalul social al altor entități, care se negociază între asociați și se reflectă în actele de constituire ale entității în care investitorul deține astfel de cote. În categoria *altor investiții financiare* se includ împrumuturile acordate de entitate persoanelor juridice sau fizice în baza contractelor de împrumut, precum și depozitele bancare în forma depunerilor de numerar la termen (pentru o perioadă fixată de timp) sau la vedere (fără fixarea termenului de plasare) în instituțiile financiare.

Luând în considerare faptul că investițiile se contabilizează în funcție de scadența sau perioada de deținere și gradul de afiliere a părților, în literatura de specialitate și practica contabilă se aplică următoarele criterii de clasificare a investițiilor financiare:

- conținutul economic;
- termenul de deținere;
- gradul de afiliere a părților.

Gruparea investițiilor financiare după criteriile nominalizate este prezentată în figura 1

Fig. 1. Criterii de clasificare a investițiilor financiare

Pornind de la criteriile de clasificare vom menționa că pentru generalizarea informației privind existența și modificarea investițiilor financiare în Planul general de conturi contabile sunt prevăzute conturile din grupa 14 „Investiții financiare pe termen lung” și grupa 25 „Investiții financiare curente”. Conturile contabile utilizate pentru contabilizarea investițiilor financiare conform Planului de conturi contabile elaborat în 1997 și conform celui acceptat pentru aplicare din 01.01.2014 sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1

Conturile contabile utilizate pentru contabilizarea investițiilor financiare

Planul de conturi contabile (din 1997)		Planul general de conturi contabile (din 2014)	
cod	denumirea	cod	denumirea
131	Investiții pe termen lung în părți nelegate	141	Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate
132	Investiții pe termen lung în părți legate	142	Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate
133	Modificarea valorii investițiilor pe termen lung	-	exclus
231	Investiții pe termen scurt în părți nelegate	251	Investiții financiare curente în părți neafiliate
232	Investiții pe termen scurt în părți legate	252	Investiții financiare curente în părți afiliate
233	Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt	-	exclus

Comparând conturile utilizate pentru contabilizarea investițiilor conform celor două planuri de conturi putem constata că în Planul general de conturi contabile lipsesc conturile care reflectă modificarea (diminuarea) valorii investițiilor financiare. Acest fapt este condiționat de particularitățile evaluării investițiilor financiare reglementate de SNC „Creanțe și investiții financiare”.

Evaluarea în contabilitate reprezintă un proces prin care se determină valoarea elementelor contabile recunoscute în situațiile financiare în baza diferitor metode de evaluare. Cele mai răspândite în practica internațională sunt: la costul istoric, la valoarea actualizată, la valoarea justă. Menționăm că necesitatea evaluării investițiilor financiare este condiționată nu numai de regula generală de exprimare valorică a elementelor contabile, dar și de criteriile de clasificare a investițiilor financiare, frecvența tranzacțiilor pe piața valorilor mobiliare, starea financiară a emitentului și investitorului, alte criterii.

În conformitate cu prevederile SNC „Creanțe și investiții financiare” investițiile financiare inițial se evaluează la costul de intrare, componența căruia diferă în funcție de tipul și modalitatea de intrare a investițiilor. Costul de intrare include prețul de procurare (sau valoarea justă a altei forme de compensare acordate) și costurile aferente procurării (de exemplu, comisioanele și onorariile achitate consultantilor, brokerilor și dealerilor, taxele prevăzute de legislația în vigoare, alte costuri tranzacționale).

În cazul investițiilor financiare în formă de obligațiuni (cu excepția celor cotate pe piața financiară) costul de intrare poate fi ajustat. Ajustarea se efectuează atunci când costul de intrare a

valorilor mobiliare procurate nu coincide cu valoarea nominală a acestora. Diferența dintre costul de intrare și valoarea nominală a obligațiunilor se amortizează prin metoda liniară pe măsura calculării dobânzii sau în alt mod stabilit în politicile contabile și se reflectă în componența veniturilor curente (pentru valorile mobiliare procurate la un preț mai mic decât valoarea nominală) sau cheltuielilor curente (pentru valorile mobiliare procurate la un preț mai mare decât valoarea nominală).

Exemplu. La 1 octombrie 201X o entitate, prin intermediul băncii licențiate, a procurat contra numerar 200 de obligațiuni cu termenul de deținere 2 ani la prețul 100 lei/obligațiunea (valoarea nominală constituie 110 lei/obligațiunea). Dobânda fixă anuală în mărime de 12 % se calculează și se achită la sfârșitul fiecărui trimestru. Serviciile de brokeraj prestate de bancă au constituit 1,5% din costul obligațiunilor procurate.

Conform politicilor contabile, diferența dintre costul de intrare și valoarea nominală se amortizează concomitent cu calcularea dobânzilor.

Tabelul 2

Operațiunile economice aferente procurării obligațiunilor

Nr. crt.	Conținutul operațiunii	Suma, lei	Conturi contabile	
			Dt	Ct
1.	Se reflectă costul obligațiunilor procurate (200 buc. x 100 lei/obligațiunea)	20 000	141	242
2.	Se achită serviciile de brokeraj (20 000 lei x 1,5%)	300	141	242
3.	Se calculează dobânda trimestrială [(200 buc. x 110 lei/obligațiunea) x 0,12 : 4]	660	231	622
4.	Se achită dobânda trimestrială	660	242	231
5.	Se reflectă diferența dintre costul de intrare și valoarea nominală a obligațiunilor [(200 buc. x 110 lei/obligațiunea) - (200 buc. x 100 lei/obligațiunea + 300 lei) : 8 trimestre].	212,50	141	621

Metodele de evaluare a investițiilor financiare *la data raportării* diferă în funcție de criteriile de clasificare și poziția financiară a acestora. Pornind de la practica internațională contabilă, conform căreia evaluarea bilanțieră a activelor financiare se reflectă reieșind din cost (pentru activele financiare necotate pe piața financiară), costul amortizat (pentru activele financiare deținute până la scadență și împrumuturile acordate) și valoarea justă (pentru alte active financiare), în SNC „*Creanțe și investiții financiare*” investițiile financiare la data raportării se evaluează în modul următor:

- valorile mobiliare necotate pe piața financiară al căror cost de intrare nu s-a modificat semnificativ în perioada de gestiune – la costul de intrare;
- valorile mobiliare în formă de obligațiuni al căror cost de intrare diferă de valoarea nominală a acestora – la costul ajustat;
- valorile mobiliare cotate pe piața financiară – la valoarea justă.

În cazul evaluării investițiilor financiare la valoare justă, modificarea valorii acestora (diferența dintre costul de intrare la începutul perioadei de gestiune și valoarea justă la data raportării) nu se reflectă prin contul 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung” sau contul 233 „Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt” (Tabelul 1), dar afectează direct conturile investițiilor financiare și se contabilizează astfel:

- 1) micșorarea valorii contabile – ca majorare a cheltuielilor curente și diminuare a investițiilor financiare;
- 2) majorarea valorii contabile – ca majorare concomitentă a investițiilor financiare și veniturilor curente.

Deoarece SNC „*Creanțe și investiții financiare*” nu prevede utilizarea conturilor specifice în cazul modificării valorii unor astfel de active, soldurile conturilor 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung” și 233 „Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt” la data intrării în vigoare a acestui standard se decontează după cum urmează:

- **majorarea valorii investițiilor pe termen lung:**
Debit cont 141 „Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate”

Debit cont 142 „Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate”

Credit cont 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung”

- **diminuarea valorii investițiilor pe termen lung:**

Debit cont 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung”

Credit cont 141 „Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate”

Credit cont 142 „Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate”

- **diminuarea valorii investițiilor curente:**

Debit cont 233 „Diminuarea valorii investițiilor pe termen scurt”

Credit cont 251 „Investiții financiare curente în părți neafiliate”

Credit cont 252 „Investiții financiare curente în părți afiliate”.

Luând în considerare faptul că aplicarea contului 133 „Modificarea valorii investițiilor pe termen lung” a fost condiționată și de reevaluarea investițiilor financiare pe termen lung, rezultatele căreia influența capitalului propriu al entității prin majorarea sau diminuarea contului 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”, urmează a fi contabilizată și decontarea acestor diferențe în mărimea:

- **majorării valorii reevaluate:**

Debit cont 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”

Credit cont 335 „Rezultat din tranziția la noile reglementări contabile”

- **diminuării valorii reevaluate:**

Debit cont 335 „Rezultat din tranziția la noile reglementări contabile”

Credit cont 341 „Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung”.

Bibliografie:

1. SNC «Creanțe și investiții financiare», aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 118 din 06.08.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2013, nr.233-237.
2. Standardele Internaționale de Raportare Financiară la situația din 09.10.2013 [online]. Disponibil: <http://www.mf.gov.md/actnorm/contabil/standartraport>.
3. DOBRE, Elena. Noi dimensiuni în contabilitatea și gestiunea titlurilor de valoare. – Ed. a 2-a.- București: InfoMega, 2006. 339 p. ISBN (13) 978-973-7853-24-0.
4. VISAN, Dumitru. Aprofundări în contabilitatea financiară. – București: Tribuna Economica, 2011. 411 p. ISBN 978-973-6881-954.
5. NEDERIȚA, Alexandru. Aspecte generale privind tranziția la noile standarde naționale de contabilitate. În: Contabilitatea și auditul în contextul integrării economice europene: progrese și așteptări: conf. șt. inter., 05.04.2013. Chișinău: ASEM, 2013, pp. 13-16. ISBN 978-9975-4242-7-1